

Regeringens skrivelse

2008/09:122

Meddelande om kommande förslag om ändringar i reglerna om beskattning av vissa penninglån och slopande av avdragsrätten för ränta på sådana lån

Skr.
2008/09:122

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 12 februari 2009

Fredrik Reinfeldt

Anders Borg
(Finansdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen aviseras kommande förslag om ändringar i bestämmelserna om beskattning av vissa penninglån (s.k. förbjudna lån) och ett slopande av avdragsrätten för ränta på sådana lån. Bestämmelserna om beskattning av vissa penninglån föreslås utvidgas till att även omfatta lån från utländska juridiska personer, lån som lämnas till i utlandet delägarbeskattade juridiska personer samt lån som lämnas i strid med läneförbudet i stiftelselagen (1994:1220). Dessutom föreslås att ränteutgifter inte ska få dras av om de är hänförliga till sådana lån, oavsett när lånet har tagits. Slutligen preciseras det i lagtexten att penninglån ska tas upp som intäkt hos någon som direkt eller indirekt, genom ett eller flera svenska handelsbolag, är delägare i ett svenskt handelsbolag som är låntagare.

Syftet med de aviserade förslagen är att motverka i dagsläget vanligt förekommande skatteplanering. Den skatteplanering som därigenom motverkas medför ett betydande skattebortfall. Om åtgärder inte omedelbart vidtas finns det risk att skattebortfallet ökar väsentligt.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010. Det föreligger enligt regeringens mening särskilda skäl för att med stöd av undantagsbestämmelsen i 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen tillämpa de kommande förslagen från och med dagen efter dagen då denna skrivelse överlämnats till riksdagen, dvs. från och med den 13 februari 2009.

Innehållsförteckning

Skr. 2008/09:122

1	Inledning.....	3
2	Det aktuella förfarandet och de kommande förslagen	3
3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	7
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 februari 2009	8

Regeringen aviserar i denna skrivelse kommande förslag om ändringar i bestämmelserna om beskattning av vissa penninglån (s.k. förbjudna lån) och ett slopande av avdragsrätten för ränta på sådana lån. Bestämmelserna om beskattning av vissa penninglån föreslås utvidgas till att även omfatta lån från utländska juridiska personer, lån som lämnas till i utlandet delägarbeskattade juridiska personer samt lån som lämnas i strid med låneförbudet i stiftelselagen (1994:1220). Dessutom föreslås att ränteutgifter inte ska få dras av om de är hänförliga till sådana lån, oavsett när lånet har tagits. Slutligen preciseras det i lagtexten att penninglån ska tas upp som intäkt hos någon som direkt eller indirekt, genom ett eller flera svenska handelsbolag, är delägare i ett svenskt handelsbolag som är låntagare.

Förslagen har sin grund i behovet av att förhindra i dagsläget vanligt förekommande skatteplanering. De aktuella transaktionerna medför ett betydande skattebortfall. Om åtgärder inte omedelbart vidtas finns det risk att skattebortfallet ökar väsentligt.

En promemoria med de nu aviserade förslagen har utarbetats inom Regeringskansliet. Promemorian med förslagen kommer att sändas ut på remiss under morgondagen. Regeringen avser att under 2009 återkomma till riksdagen med de nu aviserade förslagen.

Syftet med förslagen är som nämnts att motverka skatteplanering med betydande skattebortfall som följd. Om åtgärder inte vidtas riskerar skattebortfallet att öka väsentligt. Det föreligger därför enligt regeringens mening särskilda skäl för att med stöd av undantagsbestämmelsen i 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen tillämpa de kommande förslagen från och med dagen efter det att denna skrivelse överlämnats till riksdagen.

2 Det aktuella förfarandet och de kommande förslagen

Lån som lämnas från vissa utländska juridiska personer

Bestämmelserna om förbud mot penninglån i aktiebolagslagen (2005:551) och i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m. avser lån som lämnas från aktiebolag och pensionsstiftelser hemmahörande i Sverige. Lån som lämnas från utländska motsvarigheter till aktiebolag eller utländska pensionsstiftelser omfattas däremot inte av dessa regleringar. Bestämmelserna om beskattning av vissa penninglån i inkomstskattelagen (1999:1229) hänvisar till de nämnda civilrättsliga bestämmelserna. Eftersom penninglån lämnade från utländska företag och utländska pensionsstiftelser inte omfattas av de civilrättsliga bestämmelserna, kan sådana lån inte beskattas med stöd av någon uttrycklig bestämmelse i inkomstskattelagen.

En allmän utgångspunkt för beskattning av aktiebolag är att aktiebolags inkomster ska vara föremål för ekonomisk dubbelbeskattning

i form av dels bolagsbeskattning (dubbelbeskattningens första led), dels utdelningsbeskattning av bolagets delägare (dubbelbeskattningens andra led), alternativt socialavgifter och lönebeskattning. Det är i dag inte ovanligt med skatteplanering som utnyttjar de befintliga olikheterna i bestämmelserna om beskattning av vissa penninglån i syfte att skjuta upp eller helt undvika det andra ledet i dubbelbeskattningen.

Den skatteplanering som förekommer innebär i korthet att en ägare till ett svenskt rörelsedrivande företag först förvärvar eller bildar ett utländskt företag som inte bedriver någon egen verksamhet. Därefter överläts det rörelsedrivande svenska företaget till det utländska holdingbolaget. Genom dessa två transaktioner ersätts det ursprungliga direkta ägandet av det svenska företaget till ett indirekt ägande genom det utländska företaget.

Överlåtelsen av det svenska företaget kan som regel göras utan skattekonsekvenser oavsett om den ursprungliga ägaren till det svenska företaget är en fysisk eller en juridisk person. Om ägaren till det svenska företaget är en fysisk person kan överlåtelsen till det utländska företaget göras till ett pris som understiger marknadsvärdet utan skattekonsekvenser med stöd av bestämmelserna i 53 kap. inkomstskattelagen. En förutsättning för att överlåtelsen ska kunna göras utan skattekonsekvenser är dock att den sker till ett företag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Om ägaren till det svenska företaget i stället är ett annat svenskt företag är andelarna som regel näringsbetingade för ägarföretaget. Även en sådan överlåtelse av ett svenskt företag till ett utländskt företag kan göras utan skattekonsekvenser eftersom försäljningen av näringsbetingade andelar är skattefri.

När den nya företagsstrukturen är etablerad kan det svenska rörelsedrivande företaget dela ut utdelningsbart kapital till det utländska holdingbolaget. Ägarna till holdingbolaget, vilka är samma personer som ursprungligen ägde det rörelsedrivande företaget, kan därefter genom lån från det utländska företaget disponera de medel som har förts över till holdingbolaget. Eftersom de tidigare delägarna i det svenska företaget ofta fortsätter att vara aktiva i företaget kan verksamheten fortgå, oberoende av det nya ägarförhållandet, och de i det svenska företaget upparbetade vinstmedlen kan fortlöpande föras över till holdingbolaget och genom lån disponeras av holdingbolagets ägare utan skatteeffekter.

Utnyttjandet av olikheterna i reglerna om beskattning av vissa penninglån har – enligt en kartläggning som Skatteverket gjort – medfört att miljardbelopp har lånats från utländska företag. Lån som t.ex. har kunnat användas för privat konsumtion. Skattebortfallet är betydande och det kan förväntas öka om åtgärder inte vidtas. Dessa transaktioner görs av företag i alla storlekar.

Regeringen gör följande bedömning. Skattereglerna bör vara likformiga och neutrala. Nuvarande bestämmelser om beskattning av vissa penninglån uppfyller inte denna målsättning eftersom lånetransaktioner från svenska bolag och pensionsstiftelser hanteras på ett annorlunda sätt jämfört med motsvarande gränsöverskridande transaktioner. Bestämmelserna om beskattning av penninglån bör därför utvidgas till att omfatta även lån från utländska motsvarigheter.

Den ovan beskrivna skatteplaneringen har som syfte att, genom ett kringgående av låneförbudet i aktiebolagslagen och därmed av beskattningsreglerna i inkomstskattelagen, undgå dubbelbeskattningens andra led. På så vis kan medel tas ut ur bolagssektorn utan skatteeffekter och användas t.ex. för privat konsumtion. Förfarandet medför att beskattning av medel som lånas av utländska företag kan senareläggas eller helt kringgå. Genom att utvidga bestämmelserna om beskattning av penninglån till att även omfatta lån som lämnas från utländska företag åtgärdas de befintliga olikheterna i regelverket. Därmed säkerställs att beskattningen upprätthålls och att företagets ägare eller närstående inte skattefritt kan disponera det utländska företagets medel.

Det kommande förslaget utvidgar reglerna om beskattning av vissa penninglån till att också omfatta lån från en sådan utländsk juridisk person som motsvarar ett svenskt aktiebolag eller en svensk pensionsstiftelse. Utvidgningen gäller bara om förhållandena varit sådana att lånebeloppet skulle ha tagits upp som intäkt om den utländska juridiska personen hade varit ett svenskt aktiebolag eller en svensk pensionsstiftelse.

Lån som lämnas till delägarbeskattade juridiska personer

Handelsbolag är civilrättsligt en juridisk person. Enligt inkomstskattelagen behandlas handelsbolag däremot inte som en juridisk person, och beskattas inte för sina inkomster. Enligt 5 kap. 1 § inkomstskattelagen ska inkomsterna i stället beskattas hos bolagets delägare. Av 5 kap. 3 § inkomstskattelagen framgår att varje delägare ska beskattas för så stort belopp som motsvarar dennes andel av handelsbolagets inkomst, oavsett om beloppet tas ut ur bolaget eller inte. Nuvarande bestämmelser om beskattning av penninglån omfattar lån som lämnas till svenska handelsbolag. Om bolagets delägare är fysiska personer ska lånebeloppet tas upp i inkomstslaget tjänst och om delägarna är juridiska personer ska beloppet tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet.

Regeringen gör följande bedömning. Lån som lämnas till en i utlandet delägarbeskattad juridisk person omfattas inte av nuvarande bestämmelser om beskattning av vissa penninglån i inkomstskattelagen. Reglerna bör inte kunna kringgå genom att lån, i stället för att lämnas till ett svenskt handelsbolag, lämnas till en i utlandet delägarbeskattad juridisk person. Neutralitetsskäl talar för att delägarna i delägarbeskattade subjekt ska likabehandlas oavsett om det rör sig om delägarskap i ett svenskt handelsbolag eller en utländsk delägarbeskattad juridisk person. Bestämmelserna om beskattning av vissa penninglån bör därför utvidgas till att även omfatta lån som lämnas till i utlandet delägarbeskattad juridisk person. Det kommande förslaget innehåller bestämmelser om en sådan utvidgning.

Penninglån som lämnas till ett svenskt handelsbolag som ägs av ett eller flera andra svenska handelsbolag ska omfattas av bestämmelserna om beskattning av penninglån. Det preciseras därför i lagtexten att penninglån ska tas upp som intäkt hos någon som direkt eller indirekt, genom ett eller flera svenska handelsbolag, är delägare i ett svenskt

handelsbolag som är låntagare. Vad som sägs om svenskt handelsbolag i dessa delar ska även gälla en i utlandet delägarbeskattad juridisk person. Skr. 2008/09:122

Lån som lämnas i strid med låneförbudet i stiftelselagen (1994:1220)

Stiftelselagen har bestämmelser om förbud mot penninglån som är utformade på i princip samma sätt som motsvarande regler i aktiebolagslagen. De nuvarande reglerna om beskattning av vissa penninglån omfattar dock inte lån i strid med låneförbudet i stiftelselagen.

Regeringen gör följande bedömning. Samma motiv för att ha en skatterättslig reglering kopplad till aktiebolagslagens låneförbud gör sig gällande även vad gäller låneförbudet i stiftelselagen. En sådan komplettering av den skatterättsliga regleringen innebär även ett stöd för efterlevnaden av det civilrättsliga låneförbudet för stiftelser. Dessutom talar neutralitetsskäl för att penninglån från en stiftelse till dess stiftare eller andra i stiftelsen verksamma personer bör beskattas på samma sätt som ett lån som lämnas av ett aktiebolag till t.ex. bolagets delägare. Det kommande förslaget innehåller en sådan utvidgning av bestämmelserna om beskattning av vissa penninglån.

I konsekvens med de i skrivelsen aviserade ändringarna avseende utländska juridiska personer, omfattar det kommande förslaget även utländska motsvarigheter till svenska stiftelser.

Slopande av avdragsrätten för ränteutgifter i vissa fall

Låntagare som betalar ränta på sådana penninglån som ska tas upp, kan enligt den nuvarande ordningen som regel få avdrag för ränteutgiften. Räntebetalningen kan göras till ett företag som låntagaren kontrollerar och ränteinkomsten kan vara lågbeskattad eller skattefri i den stat där företaget hör hemma. Möjligheten till avdrag för ifrågavarande ränta ingår ofta som ett led i den med lånetransaktionen förenade skatteplaneringen.

Regeringen gör följande bedömning. I konsekvens med att lånet skatterättsligt inte behandlas som ett lån, eftersom beloppet ska tas upp till beskattning, bör möjligheten till avdrag för dessa ränteutgifter slopas. Dessutom kan lånet som ligger till grund för räntan vara en civilrättslig nullitet som omedelbart ska betalas tillbaka (om lånet även omfattas av aktiebolagslagens låneförbud, se 21 kap. 11 § aktiebolagslagen), vilket också talar för att ränteutgifter avseende sådana lån inte bör medföra rätt till avdrag. Ett slopande av avdragsrätten för sådana ränteutgifter kommer att ytterligare motverka skatteplanering och därmed sammanhängande skattebortfall. Dessa skäl motiverar även att avdragsrätten slopas för existerande lån som, om de hade tagits efter 12 februari 2009, skulle ha tagits upp som intäkt på grund av de nu aviserade utvidgade bestämmelserna om vissa penninglån (se avsnitt 3).

Det kommande förslaget innebär således att ränteutgifter på lån, som ska tas upp som intäkt enligt bestämmelserna om beskattning av vissa penninglån, inte får dras av. Det gäller såväl ränteutgifter avseende lån som strider mot befintliga regler om låneförbud som lån som nu kommer

att beskattas enligt de åtgärder som aviseras men även befintliga lån som, om de hade tagits efter den 12 februari 2009, skulle ha tagits upp som intäkt. Den slojade avdragsrätten tillämpas således också beträffande ränteutgifter på lån som tagits före den 13 februari 2009 men där ränteutgiften belöper sig på tid efter den 12 februari 2009. Skr. 2008/09:122

3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De i denna skrivelse angivna förfarandena med penninglån, och rätten till avdrag för ränteutgifter på ifrågavarande lån, ger effekter som inte bör godtas vid beskattningen. Det är nödvändigt att vidta åtgärder för att motverka ett fortsatt utnyttjande av olikheterna i det befintliga regelsystemet. Transaktioner med lån och avdrag för ränteutgifter på sådana lån medför betydande skattebortfall. Om åtgärder inte omedelbart vidtas finns det risk att skattebortfallet ökar väsentligt. Det föreligger därför enligt regeringens mening särskilda skäl för att tillämpa undantagsbestämmelsen i 2 kap. 10 § andra stycket regeringsformen.

De kommande regeländringarna avseende beskattningen av vissa penninglån föreslås tillämpas på lån som lämnas från och med dagen efter dagen för överlämnandet av denna skrivelse till riksdagen. Den kommande ändringen avseende slopad avdragsrätt för vissa ränteutgifter föreslås gälla räntor på samtliga lån som omfattas av den nya definitionen av penninglån som ska beskattas, oavsett när lånet har lämnats. Bestämmelserna tillämpas dock bara på ränteutgifter som belöper sig på tiden efter dagen för överlämnandet av denna skrivelse till riksdagen.

Regeringen kommer att överlämna skrivelsen till riksdagen den 12 februari 2009. De nya reglerna tillämpas således från och med den 13 februari 2009.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 februari 2009

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Björling

Föredragande: statsrådet Borg

Regeringen beslutar skrivelse 2008/09:122 Meddelande om kommande förslag om ändringar i reglerna för beskattning av vissa penninglån och slopande av avdragsrätten för ränta på sådana lån